

Eylemsizlik ve Erteleme Riski

Anlaşılan o ki Türkiye, üzerinde toplu uzlaşmanın zaman alacağı yeni uluslararası ilişkiler ve yönetim düzeninin şekillenmesi sürecinde, kendi aktif ve stratejik hamlesini 2011'deki genel seçimler sonrasına bırakıyor. Aradaki sürede de riskler kontrol edilmeye çalışılarak büyüme trendi ve istihdam düzeyi açısından olumsuz gelişmelerin engellenmesi hedeflenecek. Dikkatli bakılırsa Orta Vadeli Program'da yapılan projeksiyonlar da bu tercihi yansıtıyor. Ancak son zamanlarda öne çıkan yasama hazırlıkları ve temel ekonomik politikalar ile ilgili hükümet açıklamaları, seçim sonrasına da sarkabilecek bir düşük inisiyatif/düşük eylem planlandığını çağırıyor ki yaşadığımız tarihsel dönem ve bir daha yakalanması güç fırsatlar açısından bunun maliyeti yüksek olabilir. Neyse ki seçimler yakın ve umarız seçim sonrası hızlı uygulamalar, olgunlaştırılmış stratejiler eşliğinde bu kaygımızı yersiz kılar.

Vergi affı ya da yapılandırılması

Yukarıda sözünü ettiğimiz yasa hazırlıklarının içinde en fazla öne çıkanı, kayıt içinde olan ve vergisini düzenli ödeyen kesimlerin "af" olarak algıladığı, kamu otoritesinin ise "taksit ve faiz kolaylıkları ile kamu alacaklarının yapılandırılması" şeklinde adlandırdığı düzenleme. Başlangıçta birikmiş vergi ve SGK prim borçlarının eritilmesi şeklinde düşünülen konu, zamanla hem nitelik hem nicelik yönünden genişletilerek bütün kamu alacaklarını yani vergi ve sigorta primi dışında belediye, trafik, bağımsız üst kurul gibi kurumlara ait ve kamu hizmet bedelleri, öğrenci kredileri, ecrimisil gibi farklı karakterdeki her türlü para cezası, harç ya da diğer alacakları içeren genel bir barış ya da beyaz sayfa uygulamasına dönüşüyor.

Teknik olarak, borç anaparalarında bir indirim yapılmaması, mükellefler tarafından ihtilaf konusu yapılmış ve tahsil edilemeyen çok sayıdaki vergi ve ceza dosyalarının kapsama alınması, kayıtdışı mevcutların kayda alınmasına imkan veren "stok affı"nın öngörülmesi, enflasyonun birkaç katına varan faizlerin 2 veya 3 yıl olacak taksitlendirme süresinde yüzde 2 veya 3 gibi düşük bir düzeye çekilmesi gibi tutarlı ve akılcı unsurları da kapsayan düzenlemenin tartışmalı yönleri de var. Öncelikle kriz ve konjonktür nedeniyle zor duruma düşenler ile genel olarak vergi uyumsuzluğu içinde olanların ayırılmaması rahatsızlık yaratıyor. Ayrıca böyle bir genel barış düzenlemesi içinde kapsanmayı daha fazla hakeden ve "sahte ve yanıltıcı belge" düzenleyenlerle kullananları ayırtılmayan mevzuatın uzlaşma imkanı vermediği iyi niyetli mükellefler sıkıntı içinde çözüm bekliyor.

Kıscacı, gelir vergisi ve kayıtdışılık konusundaki eylem programı sürekli ertelenirken, gerekçesi çok da iyi

anlaşılmayan bu yapılandırma yarası, idarenin ve yargının takip maliyetini azaltma ve bütçe hasılatını artırma gibi pratik amaçları önceleyen, buna karşılık vergi sisteminde yapısal reform potansiyelini zayıflatan, ödemeyenleri özendirilen bir tasarruf olarak hatırlanacak. Muhtemeldir ki idare, böylece yaratılacak kaynakla kamu borcunu düşürme ya da dosya tasfiyesi ile masa temizleme ve denetime yoğunlaşma gibi başka hedefleri daha önemli buluyor.

Cari açık bağımsızlığı ve ertelenen çözümler

Yine kamu yönetimi'nin çeşitli vesilelerle yaptıkları açıklamalar, küresel ve yerel yatırım çevrelerince Türkiye'nin temel makroekonomik riski olarak görülen cari açık sorununun görünür gelecekte aşamayacağını, büyümeden vazgeçmedikçe ithalatta ve cari açığa büyümenin kaçınılmaz olacağını vurguluyor. Cari açık üretmeyen bir büyüme modeli için stratejilerin ancak uzun vadede geliştirilebileceği ifade ediliyor. Ayrıca, tıpkı Gelir Vergisi reformunda olduğu gibi, reel sektörün kurumsal altyapısının gelişmesi açısından önem taşıyan Türk Ticaret Kanunu ve ülke riski düzeyini düşürecek Mali Kural gibi düzenlemelerin de seçim sonrasına ertelendiği anlaşılıyor.

Oysa vaktimiz öyle sınırsız değil. Öncelikle batı sistemindeki sıkıntıları aşmak için pompalanan likidite, cari açık bağımlılığını derinleştirmeye aday. Üstelik bu durum, ilk aşamada hoş giden sonuçlar da yaratacak. Şimdi de gözlediğimiz gibi borsanın yükselmesi, finansal piyasaların canlanması, ithalat çekişli büyüme dinamiğinin devamı gibi. Ancak sudaki bu rehabet verici ılıklığın ne zaman kaynama noktasına varacağı, TL'ndeki değerlemenin ne zaman bir kriz noktasında patlayacağı belli olmadığı gibi sürecin reel sektörün rekabet gücü ve ihracat kapasitesi üzerinde yarattığı tahribat gözardı edilemez.

30 kritik yıl

Bizim defalarca belirttiğimiz "demografik fırsat penceresi" avantajı, Kasım başında da TÜSİAD'ın BM Nüfus Fonu ile birlikte hazırladığı iki rapor ile gündeme geldi. Çalışma çağındaki üretken nüfus, önümüzdeki 30 yılda artmaya devam edecek; sonra azalmaya başlayacak. 15-64 yaş arası aktif nüfusun eğitim düzeyinin ortalama 7 yıl olması ciddi bir nitelik ihtiyacını işaret ettiği gibi, ülkelerin hayatında hiç de uzun olmayan 30 yılın bir daha elimize geçmeyecek bir fırsat dönemi anlamına geldiği unutulmamalı.

Uluslararası endekslerde yeniden gerilemeye başladığımızı da düşünürsek, sorunları ve stratejik eylemleri erteleme alışkanlığımızı terk etmemizde yarar var.